

Bronnenkaart 5

Ouders aanspreken op hun deskundigheden

Doe in functie van de school geregeld een beroep op deskundigheden van ouders. Deze deskundigheden kunnen te maken hebben met onderwijs, maar dat hoeft niet. Zo nodig je meer ouders uit om deel te nemen aan het schoolleven.

ouders systematisch aanspreken voor verschillende soorten taken

Spreek ouders aan voor verschillende soorten taken/activiteiten. Laat ouders zelf kiezen op welke vragen ze ingaan. Hou rekening met de diversiteit onder ouders. Dat sommigen niet reageren wil niet zeggen dat ze niet geïnteresseerd of niet gemotiveerd zijn. Uiteraard is er ook ruimte voor ideeën en voorstellen van ouders zelf.

Aanspreken kan ook op verschillende manieren: schriftelijk, persoonlijk, via communicatiemiddelen die de ouders zelf vaak gebruiken (bijvoorbeeld: SMS, e-mail, website,...).

Tijdens individuele auditieve oefeningen in de derde kleuterklas zorgen ouders voor de opvang van de andere kinderen. Op woensdagnamiddag organiseren ouders spel- en sportactiviteiten en ateliers voor de kinderen. Ouders lezen voor/vertellen. Ouders begeleiden de kinderen naar en in het zwembad. Er zijn leesmoeders, knutselopa's, kookouders op bosklassen, begeleiders van schooluitstappen, verzorgers van de schooltuin, computerhulpverleners, verkeersbegeleiders enzovoort.

De kleuterleidster legt in de ouderkamer vaak onafgewerkte knutselwerkjes klaar. De ouders kunnen haar zo helpen met bijvoorbeeld papieren hoedjes voor de kleuters versieren. Uiteraard is dit geen verplichting.

Een directeur: 'We doen veel activiteiten voor en met de ouders. ... Ik initieer ook veel, veel buitenschoolse activiteiten en dergelijke. En dan vraag ik de ouders om mee te doen en mee in staan voor de organisatie. Ik geef te kennen: als je niet meedoet, dan lukt het niet, we hebben je nodig.'

Een school zegt erop te letten dat men zo vaak mogelijk en op zo verschillende mogelijke terreinen ouders inschakelt. 'We proberen om ouders waar mogelijk in te schakelen, om een beter contact met te krijgen. Bijvoorbeeld: ouders vragen om te helpen bij het schoonmaken van de school of van speelgoed en materialen bij het begin van het schooljaar. Dat wil men vaak wel, daar hoef je niet bij te praten. De taal vormt voor sommige ouders toch wel een barrière om op school te komen.'

Een school heeft een pedagogische studiedag. De ouders worden in de voorafgaande week in begrijpelijke termen ingelicht over het onderwerp. De ouders worden ook aangesproken om eventueel samen op school de op-

vang voor de kinderen te organiseren die dag. Van hun aanwezigheid wordt gebruik gemaakt: ze worden betrokken bij de eindsessie van de studiedag voor de leerkrachten op school.

‘Jullie moeten iets doen wat we zelf niet kunnen. Dat was zowat mijn uitgangspunt, toen we met het oudercomité begonnen.’ vertelt een directrice. ‘Dan voelen ouders ook dat ze meebouwen aan de school, ze zijn betrokken, het is ook HUN school. Intussen helpt een vader-striptekenaar ons met de layout van de schoolkrant en public relations van de school. Het oudercomité werkt met werkgroepen. Ik voel me als directeur sterker, slimmer en kan meer dankzij de ouders. Ik hoef niet langer nog geld te spenderen aan reclame voor de school: mond aan mond reclame is de beste reclame, de enige die echt werkt. Ouders die tevreden zijn en een project uitwerken zoals de fietsreparatiedag vandaag passen daarin.’³⁵

Een viertal ouders houdt om de beurt de bibliotheek open. Ze praten mee met de leerkrachten over de aankoop en selectie van de boeken: ze hebben een goed zicht op wat populair is bij de kinderen.

Ouders staan ‘s morgens, ‘s middags en ‘s avonds in voor de opvang van de kinderen. Eén moeder zorgt elke vrijdagmiddag voor verse soep. Kinderen, ouders en leerkrachten zitten er regelmatig samen op de speelplaats of in de keuken. Naar aanleiding van een babbel vraagt één van deze ouders haar echtgenoot om de virusbeveiliging van de schoolcomputers eens op punt te stellen.

ouders spreken ouders aan

Contacten tussen ouders onderling spelen een belangrijke rol in het verhogen van de participatie aan onderwijs en wederzijdse ouderondersteuning. Ouders melden bovendien dat ze zelf graag andere ouders aanspreken in verband met de school, bijvoorbeeld om hen te motiveren tot deelname.³⁶ Ze maken hierbij gebruik van hun eigen netwerk. Let wel: we hebben het hier over stimuleren, niet over dwingen. Iedere ouder moet de kans krijgen bij te dragen aan onderwijs op een manier die hem/haar het best past.

Op sommige scholen gebeurt dit reeds, maar incidenteel: de ouderraad spreekt andere ouders aan voor een karwei, voor het bereiden van hapjes, stimuleert andere ouders om toe te treden (resultaat in één school: uitbreiding van de ouderraad met twee allochtone ouders),...

³⁵ Uit *Klasse voor Ouders*. September 2001. Brussel, Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Departement Onderwijs.

³⁶ Naar Veen, Annemiek en van Erp, Marja (1995). *Stappen op weg naar onderwijsondersteuning, deel 1. Allochtone ouders in Rotterdam over de relatie tussen ouders en basisschool*. Amsterdam, SCO-Kohnstamm Instituut, Stedelijk bureau FAO Rotterdam.

Een school werft per klas drie tot vier contactouders. Deze ouders spreken andere ouders aan, brengen boodschappen over,... Ze zijn goed geïnformeerde aanspreekpunten voor andere ouders. Meer concreet spreken ouders en klasleerkrachten het volgende af: (1) Contactouders begeleiden ouders van nieuwe kinderen, waardoor ze sneller worden opgenomen binnen de school. (2) Als een kind langere tijd ziek is, pakken contactouders dat op. (3) Contactouders regelen praktische hulp wanneer dat nodig is. (4) Als een ouder ergens mee zit, moet hij/zij daar mee bij een contactouder terecht kunnen. (5) Contactouders proberen ouders die minder vaak op school komen, toch bij de school te betrekken: aanspreken, informeren,... Deze ouders en de klasleerkrachten overleggen regelmatig. Tijdens deze contacten uiten enkelen de wens uit wat meer over elkaar en andere ouders te weten. Er ontstaat in samenwerking met de leerlingen van de klas een miniprojectje à la 'De vliegende reporter' in het tv-programma 'Man bijt hond'. Tweewekelijks interviewen leerlingen en ouders in kleine wisselende groepjes een vrijwillige ouder thuis of op een locatie naar keuze en plaatsen foto's en verslagen in de klaskrant.

Een school werkt aan de samenstelling van een samenhangende oudergroep. Ieder teamlid doet suggesties om die of die persoon aan te spreken, men streeft daarbij naar een zo groot mogelijke representativiteit van de volledige oudergroep. Deze groep werkt samen met de leerkrachten een project uit voor de kinderen van de school. Maar er is meer: de oudergroep brengt samen met de leerkrachten het informele netwerk van de ouders in kaart. Men tracht zicht te krijgen op wie met wie in contact staat, en hoever het netwerk reikt. Tot grote verwondering van het team zijn er heel weinig ouders op school die nauwelijks of geen contacten hebben met één of meerdere andere ouders op school. Met andere woorden, ook al komen sommige ouders in persoon nooit naar de school, de school heeft via de andere ouders wel mogelijkheden om hen aan te spreken, te informeren, te bevragen, te motiveren tot deelname,... Het oudercomité in kwestie staat ook in voor het informeren en aanspreken en motiveren van ouders via dat informele netwerk.

'De kunst als voorzitter van een oudercomité is mensen aan te spreken op wat ze goed kunnen. ... Je hebt doe-mensen en denk-mensen. Ik ben zelf jeugdconsulent. De vaardigheden die ik in dat beroep heb ontwikkeld, stel ik ten dienste van de school. Dat is mijn bijdrage. Combineer dat met een bedank-cultuur en het spel zit op de wagen. Je moet ouders wel persoonlijk aanspreken en je moet het vertrouwen krijgen van leerkrachten. Zo wordt de school vlug een netwerkje, een vriendenkring en daar voelt iedereen zich goed bij.'³⁷

³⁷ Uit *Klasse voor Ouders*. September 2001. Brussel, Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Departement Onderwijs.

In de ouderkamer zetten de ouders zelf koffie. Wie wenst loopt even binnen en maakt een praatje. Ook de directie en de leerkrachten doen dat geregeld. De ouders organiseren activiteiten voor de kinderen, maar ook uitstappen voor zichzelf, vragen sprekers enzovoort. Via de ouderkamer leert de school ook de behoeften en vaardigheden van de ouders beter kennen.

Deze actieve rol van ouders ten aanzien van andere ouders is des te belangrijker wanneer er een sterk participerende oudergroep is op school. Deze groep riskeert soms contact met andere ouders te verliezen (ze verdelen bijvoorbeeld alle taken onder elkaar, bevragen enkel elkaar, ontwikkelen hun eigen perspectief op de 'andere' ouders,...). Het bestaan van een 'elitegroep' ouders kan andere ouders afschrikken om iets te doen voor de school.

Een bepaalde school beschikt over een zeer actieve oudergroep. Het team kan voor een heleboel verschillende taken een beroep doen op deze ouders. Dit wordt jaren als zeer positief ervaren tot de oudergroep begint uit te dunnen: hun kinderen gaan naar het secundair onderwijs. Op dat moment blijkt dat deze actieve groep en wat zij allemaal deden voor de school, andere ouders afschrikte om zich ook in te zetten. De eisen leken te hoog: 'Ik wil wel graag eens meehelpen, maar ik heb geen tijd om me elke maand bijna twee volle dagen vrij te maken en daarbij nog te vergaderen.' Ook bleek dat de voormalige actieve ouders soms ook aanbiedingen van andere ouders weigerden: 'Nee, het is niet nodig, we zijn met genoeg mensen.' Deze school beslist meer mensen aan te spreken voor uiteenlopende taken. Uiteraard zullen sommige ouders zich vaker inzetten dan andere, maar telkens wordt er gezocht naar een manier om ook er ook anderen buiten die groep bij te betrekken. Dit gebeurt ofwel door het team ofwel door de kerngroep van ouders.

GA NA VOOR JE EIGEN SCHOOL:

- Ga voor elke ouder na waar je hem/haar voor zou kunnen aanspreken. Doe je dat reeds? Waarvoor? Welke taken/activiteiten komen daar nog voor in aanmerking?
- Hoe spreek je mensen aan? Combineer je verschillende manieren? Spreek je hen ook persoonlijk aan?
- Hoe reageer je op initiatieven van ouders?
- Heb je zicht op het 'oudernetwerk': wie kent wie? Hoe kan je daar een beter zicht op krijgen? Doe je systematisch een beroep op het oudernetwerk in functie van de school? Hoe kan je dit verbeteren?